

Abonamente

toa. pe un an . 780 Lei
 pe 1/2 an . 390 Lei
 pe 1/4 an . 195 Lei
 In deo.
 mental

Tribuna Nouă

REDACȚIA ȘI
 ADMINISTRAȚIA
 Sulev. Regina Maria Nr.
 19. Tipografia „Aradul”

INSERȚII
 se primesc după tarif la
 Administrația ziarului
 și la toate agențiile de
 publicitate. 000

Lei ex.

ZIAR POLITIC NAȚIONAL
 Apare zilnic la orele 5 dimineața

3 Lei ex.

In fața atitudinilor criminale

Arad, 28 Sept.

„Ni se aduce la cunoștință dela Doftana că Max Goldstein este în a 48-a zi de grevă la foame pentru acordarea unui regim politic și descarcerarea lui dela celulă. În stare gravă, nu știm dacă în momentul când scriem aceste rânduri nu și-a dat sfârșitul vieții.

„Guvernul liberal își asumă încă o crimă, alături de multe alte crime săvârșite”.

Rădăurile de mai sus le citim într-un ziar ce apare scris în românește în Capitală.

Cine credeți că este acest mare postitor, care cu cele 48 de zile de abținere întrece pe faimosul Succu și chiar pe primarul din Kork? Este unul din cei mai monstruoși criminali ai vremilor noastre, autorul crimei în masă dela Senat din 1922 și asasinul ministrului Greceanu, al episcopului Radu din Oradea-Mare și al senatorului Spiru Gheorghiu. Crima lui Goldstein nu-și are pereche decât în atentatul dela Catedrala din Sofia, care și-a primit de mult sancțiunea sumară dictată de legile statului vecin.

Pentru un asemenea monstru se găsește un ziar pretins românesc, care să ceară acordarea unui regim politic și să amenințe guvernul cu responsabilitățile unei crime. Aberațiunea aceasta a unui ziar al cărui nume nici nu merită să fie rostit, marchează un moment caracteristic al epocii noastre. În momentul când în Europa întreagă propagația spiritului anarhic sunt scoși de sub protecțiunea legilor prin măsurile ce se iau împotriva lor în toate țările fără excepție, mari și mici, învingătoare și învinse, cu interese contrarii, se găsesc, în țara noastră, cea mai primejdioasă de spiritul dezordinii prin imediata vecinătate a cuibului anarhiei, pretinși români de origine, cari să întreprindă prin publicitate, nu numai o acțiune revoluționară, dar și facă nemișcomenite acte de provocățiune împotriva simțimentelor unui neam întreg. Nu e nevoie să-i cităm. Ei sunt îndejuns de cunoștință și se pot împărți în două categorii: cei cari acționează pe propria lor socoteală și cei cari fac operă de distrugere sub firma unor partide politice.

Nu vom face aci procesul indulgenței autorităților în fața acestor cazuri de nebun e criminală. Știm că grija de ficcare clipă a conducătorilor țării este, mai presus decât oricare alta, conservarea intactă a organizației noastre de stat așezată în bătăia vântului otrăvit dela Răsărit. Vor fi fiind poate și considerațiuni de tactică preventivă care dictează această indulgență, dar suntem conștienți că la baza unei asemenea atitudini stă încrederea în sănătatea morală a acestui popor și în deosebi a maselor țărănești în mijlocul cărora nu-și poate găsi cunib concepția bolșevistă.

Ceeace însă este absolut necesar în fața actelor de temeritate și de cinism ale unor oameni cari iau apărarea lui Max Goldstein, sau tipăresc broșuri în limba germană împotriva țării, sau patronează societăți de ocrotire a tuturor aventurierilor internaționali a li-a cari ne îndrăgesc dela o vreme cu vizitele, sau scriu pamflete în contra autorităților, sau vorbesc despre „așa zisele tratate de pace” — este o regroupare a forțelor cari reprezintă spiritul național. Pentru bunul renume al țării și al neamului românesc o reacțiune împotriva tentativei lor scelerate trebuie să se producă.

E drept că opinia publică a pus la carantină pe oamenii politici și pe cei cari sub eticheta de publiciști propagă răvrătirea și servesc drept coadă de topor dușmanilor. Ei însă trebuie scoși cu totul din înțelegerile lor. Pentru ajungerea acestui scop este însă nevoie de un acord, între toți bunii români, fără deosebire de culoare politică. O mai adâncă judecare a situației, duce la convingerea că orice partid politic românesc în orice situație s'ar afla, nu are decât de câștigat din renunțarea lui la serviciile unor agenți ai dușmanilor noștri. O coaliție a tuturor ziarelor românești și a celor cari nu înțeleg să facă politică anti-românească, ar alge neghina din grâu și ar mătura viața publică de toate gunoaiile cari infectează atmosfera ei. Momentul e propice. Reșentele succese diplomatice ale României, datorite, în ultimă analiză, conducerii înțelepte și muncii care stă la baza refacerii ei în curs pe toate terenurile, au însemnat — se poate spune — înlăturarea oricărei bănueli asupra spiritului democratic de ordine care însușește conducerea statului român.

Pentru completarea acestei opere de refacere materială și de consolidare morală a țării noastre, se impune ca opera de curățire a vieții noastre publice să porceadă, în mod spontan, din însăși conștiința opiniei publice românești. Cine va lua inițiativa?

Turcia contează pe sprijinul Rusiei în caz de război

Constantinopol, 26. — Ziarul „Djum Huriet” oficiul guvernului otoman publică un semnificativ articol scutit de deputatul Ionus Nadi, în care se spune:

„Noi nu suntem așa de naivi, să declarăm război Angliei fără a ne asigura sprijinul unui mare număr de aliați și fără a ne aproviziona cu materialele militare necesare unui lung război.”

„Dacă războiul cu Anglia izbucnește, în afară de sprijinul Rusiei, sperăm să fim secundați în luptă întreprinsă și de alte forțe militare străine.”

„Pentru a salva rasa mahomedană de subjugarea ce-i pregătește Anglia, toate mijloacele ce vor fi întrebuintate de turci sunt scuzabile, întrucât este notoriu că scopul euză mijloacele.”

Până nu de mult se credea că în adâncimile mării, unde lumina nu pătrunde, deci unde întunerecul domnește, ori nu sunt ființe vietoare, ori și dacă sunt, trebuie să fie orbe, cu ochii cu desăvârșire închiriciți. Se putea, cu drept cuvânt, crede așa, de oare-ce viețile cari trăiesc în peșteri întunecoase, ca proteul (un fel de salamandă), sunt înadeară cu desăvârșire orbe, deși se coboară din strămoși ori au avut ochi, dar urmașii deprinzându-se a trăi la întuneric, ochii s'au închiriciți și prin nclurare au pierdut puterea de-a vedea.

Și, cu toate acestea, cele dintăi pescuiri de vieți dela adâncime, pe lângă ființe orbe, în număr mic, au scos pești și caracatițe cu ochi nu numai bine făcuți și în stare a vedea, dar chiar mai mari și mai desăvârșiți de cât ai ființelor ce se bucură de lumina soarelui.

Deci, s'a văzut că la adâncime trebuie să fie alt izvor de lumină de cât Soarele.

Și acest izvor sunt înșiși locuitorii adâncimii: ei au organe în stare a produce lumină!

De mult se știe că'n unele locuri și la

Pe marginea unei reviste românești

NOTE

Arad, 28 Sept.

Din Turnu Severin ne vine numărul 7-8 al frumoasei reviste artistice-literare-sociale „Datina”, ca o solie de bine din frumoșul oraș dunărean...

De trei ani „Datina” apare acolo, la marginea țării noastre, aducând glasuri sănatoase de pe întinderea sufletului românesc, în paginile-i înopodite cu desene rupte din viața românească dela țară.

„Datina” publică literatură sănătoasă pentru oameni sănătoși.

În paginile ei am întâlnit scriul greu de gând al dlui prof. Const. Rădulescu-Motru, proza vi-guroasă a lui Cezar Petrescu și pagini valoroase scrise de tinerii de talent cari sunt grupați în jurul acestei reviste românești.

N'am întâlnit în paginile „Datinei” atacuri nedrepte și rătoilei zadarnice. Notele critice publicate acolo rezultă din convingeri adânci.

Conducătorii „Datinei” își iau în serios sarcina. Revista lor va pătrunde, își va face drum sigur spre casele celor dornici de slovă românească scrisă românește pentru cei ce simt românește.

Noi, îi dorim să-și facă drum larg în Ardeal. În casele românești de aici în cari a intrat, a fost primită cu drag.

O recomandăm cu toată căldura tuturor cetitorilor noștri, dar, mai cu seamă tineretului școlar.

Complotul comunist din Budapesta opera lui Bela Kun

BUDAPESTA, 26. — Poliția a arestat pe lucrătorul metalurgist Cancz, fruntaș al organizației regionale a partidului socialist democrat, care lucra pentru pregătirea unei școale de agitatori comunisti. Cancz a recunoscut că de doi ani a sprijinit tendințele comuniste în partidul socialist democrat.

Poliția a operat numeroase arestări în provincie. Ca toate desmințirile dela Viena, comunistii arestați își mențin declarațiile că Bela Kun în persoană a prezidat conferința ținută la Viena la sfârșitul lunii August. Ziarele afirmă că Bela Kun a dispărut deabia ieri, probabil cu avionul.

Litigiul româno-maghiar

D. Ing. Hălăceanu, subdirectorul serviciului de întreținere cfr. a plectat la Paris, pentru a reprezenta România ca delegat în comisiunea reparatiunilor.

Dupăcum am anunțat la timp, în prima decadă a lunii Octombrie comisiunea va avea să se ocupe de litigiul dintre noi și Ungaria pe chestiunea liniilor ferate din Banat și Ardeal.

Statul ungar pretinde pentru aceste linii aproximativ 3 miliarde coroane aur, o sumă destul de exagerată.

Experiențe electorale

— Recentele alegeri din Anglia a dovedit defectuoșitatea sistemului de votare —

Alegerile parțiale din Stockport au avut de rezultat pierderea a șase locuri pentru conservatori. Aceste locuri au fost obținute de socialisti. Corpondeatul din Londra al ziarului „Debats” expunând situația scrie: — Pierderea celor șase locuri de către conservatori nu are propriu zis o importanță politică deoarece guvernul are la Camera comunelor o majoritate atât de mare încât poate fără inconvenient pierde chiar mai mult decât a pierdut.

Succesul socialist a fost mai mult un succes moral dupăcum se știe, că dacă în aceste alegeri parțiale a intrat în Camera Comunelor un socialist în plus, asta nu dovedește de loc că alegătorii din Stockport sunt socialiști sau ca sunt acolo în majoritate; socotind bine, candidatul ales este în minoritate cam cu 15.000 voturi. Cauza reușitei se datorește sistemului electoral englez care nu ține bine cont de ce este o majoritate.

În Anglia o majoritate poate fi adeseori minoritate. Alegerile din Stockport o dovedesc. Erau în luptă trei candidați; un conservator, un liberal și un socialist.

Conservatorul a obținut 17.802 voturi, cel liberal 17.296, iar socialistul 20.219 voturi.

Aceasta înseamnă că 35.198 alegători au votat contra socialistului pentru el. Totuși el a fost ales cu o pretinsă majoritate de 2.327 voturi.

Acest rezultat absurd în realitate, se produce aproape invariabil în sistemul de alegeri zise „triunghiulare” care ar fi trebuit să înceteze în Anglia îndată ce ea a încetat de a mai fi țara cu două partide.

Atât timp cât n'au fost în alegeri decât doi candidați în fiecare circumscripție, nimic nu putea fi mai bun decât sistemul majorității relative. Acum când nu mai sunt două, ci trei partide, acest sistem falsifică complet rezultatul alegerilor și în special Camera nu indică niciodată exact alegerea opiniei publice.

Este mai mult ca singur că dacă Anglia ar fi adoptat un alt sistem pe când era încă cu două partide, n'ar fi avut ca acum, trei alegeri generale în trei ani și nici că s'ar fi întâmplat să sibă un guvern socialist ca în 1924.

Guvernul socialist e drept că a avut o scurtă durată și a provocat atâtea nemulțumiri încât dupăcum s'a văzut la alegerile generale conștiința publică unanimă a făcut că în majoritatea circumscripțiilor să fie aleși conservatorii și liberalii fără reticențe numai pentru a se pune piedeci progresării socialiste.

Dar în alegerile parțiale din Stockport se arată o oarecare uitare a faptelor ce au stărnit odinioară acele neamulțumiri. Alegătorii au trecut cu vederea pericolul ce amenință Anglia prin infiltrarea doctrinei socialiste, doctrine subversive a căror pericol a fost pe larg indicat de d. Churchill în

discursurile rostite la mari și numeroase întruniri.

Totuși 35.000 alegători din Stockport au îngăduit ca să le ia înainte un număr de 20.000 alegători, trimițând ei în parlament un reprezentant care nu este al majorității. Săut cinsprezece mii de voturi cari au fost nesocotite cu totul printr'un sistem învechit și nedrept.

Este uimitor — conchide corpondeatul lui „Debats” — cum mai poate dăinui într'un stat civilizat un sistem care dă rezultate atât de incoherente ca cel recent. Dar în aglomerarea atâtor lucrări urgente, atâtor reforme necesitate după perturbarea produsă de războiul mondial, negreșit că n'a fost timp pentru studierea unei largi reforme care totuși se impune de urgență avându-se în vedere marele interese naționale.

Anglia care participă la rezolvarea complexelor chestiuni europene va trebui să facă și eforturile cerute de interesele sale interne pentru a pune ordine în organizația care să exprime în mod real voința naț a unei britanice.

Alianță româno-maghiară?

Sub titlul acesta, „Viitorul”, oficiul guvernului publică următoarea desmințire:

Uaele ziare din Budapesta au publicat știrea că între România și Ungaria ar urma tratative pentru încheierea unei alianțe ce ar fi îndreptată contra Rusiei. Suntem autorizați să desmințim categoric știrea acestor tratative care e cu totul neexactă și tendențioasă.

Dealtfel din faptul că ziarele budapestane afirmă că prețul acestei alianțe ar fi cedarea de către România a principalelor orașe dela granița Ardealului, se vede pe deplin neseriiozitatea acestor știri.

Oficiul primului ministru cehoslovac atacă pe dl Beneș

Praga, 25. — Organul primului ministru cehoslovac „Venkov” atacă violent într'un articol pe dl Beneș, ministrul de externe, pe motiv că acesta n'a găsit cu cale să înștiințeze guvernul Micu înțelegeri despre demersul făcut de dsa pe lângă Germania pentru încheierea unui tratat de arbitraj.

Această atitudine a dlui Beneș a provocat o mare agitație în Polonia.

Ziarul adaugă că guvernele aliate au dreptul să ceară înformări și să fie puse în cunoștință de cauză atunci când unul din ele este pus în situația să întreprindă o acțiune diplomatică atât de importantă ca demersul făcut de dl Beneș.

FOILETON

MINUNILE GENUNEI

Până nu de mult se credea că în adâncimile mării, unde lumina nu pătrunde, deci unde întunerecul domnește, ori nu sunt ființe vietoare, ori și dacă sunt, trebuie să fie orbe, cu ochii cu desăvârșire închiriciți. Se putea, cu drept cuvânt, crede așa, de oare-ce viețile cari trăiesc în peșteri întunecoase, ca proteul (un fel de salamandă), sunt înadeară cu desăvârșire orbe, deși se coboară din strămoși ori au avut ochi, dar urmașii deprinzându-se a trăi la întuneric, ochii s'au închiriciți și prin nclurare au pierdut puterea de-a vedea.

Și, cu toate acestea, cele dintăi pescuiri de vieți dela adâncime, pe lângă ființe orbe, în număr mic, au scos pești și caracatițe cu ochi nu numai bine făcuți și în stare a vedea, dar chiar mai mari și mai desăvârșiți de cât ai ființelor ce se bucură de lumina soarelui.

Deci, s'a văzut că la adâncime trebuie să fie alt izvor de lumină de cât Soarele.

Și acest izvor sunt înșiși locuitorii adâncimii: ei au organe în stare a produce lumină!

De mult se știe că'n unele locuri și la

anumite timpuri, apa dela fața mării e luminoasă. Deasemenea foarte de mult, pu-tu zice de când sunt oamenii în stare de-a observa și judeca, se știe că sunt unii gândaci, licurici, în stare a răspădi lumina în jurul lor. Se și dovedise că pricina care face mările luminoase, la fața lor, sânt niște vieți microscopice.

Dar nu se gândise nimeni că ființe mult mai mari, din cele ce trăiesc în fundul genunilor mării, ar fi la stare a ține locul soarelui, lunii și stelelor, împrăștiind lumina în acea bznă ce se credea că domnește pururea acolo.

Astăzi se știe că foarte multe din viețuitoarele adâncului, dacă nu toate, au însușirea de a împrăști lumină.

Lată ce zice Joubin, profesor la Institutul oceanografic, după darea de seamă din „Les Nouvelles”:

„Începem a cunoaște organele cari fac lumina aceasta vie; le-am văzut împrăștiind o lumină searbădă sau scânteind ca niște stele, ba chiar aruncând alevărate fulgere. Cunoaștem alcătuirea acestor organe și chipul cum lucrează, dar nu știm încă firea adevărată a luminii ce dau.

Ar fi greșală dacă ne-am închipui că e vorba de lumini pe cari numai ochii deprinși ai naturalizilor ar fi în stare a le smi.

Lată, ca dovadă, re povesteste marhizul de Folias, care acum treizeci de ani, a fost față la pescuiri din adâncime, ce făcea expediția științifică de pe vasul „Talisman”:

„Ce mirare m'a caprins, când am văzut scoțând dintr'o mreajă o mulțime de Gorgone, cari semănau a copăcei și aruncând fulgere așa de luminoase, înăt întunecau cele douăzeci de felinare cari luminau descărcarea mrejelor. Ai fi zis că se stingeau ca'n fața soarelui, în fața luminii polipierilor sus pomeniți.

„Latău, am rămas înmurmurâți, apoi am dus câte-va Gorgone în laborator și am stins toate lumânările. Ne-a fost dat să fim față la o magie. Din toate punctele trunchiului și ramurilor țâșneau mănunchi de raze, cari când stăbeau, când se întăreau, schimbându-se din penumbra, în purpuriu, în roș și portocaliu, din albastru în felurite feluri de verde și din când, în când în alb ca fierul peste măsura de infernăntat. Dar culoarea cea mai obișnuită și care ținea mai mult, era cea verde. Era mult mai frumos decât cel mai iscusit foc de artificiu.”

Am putut și fotografia aceste animale, folosindu-ne de lumina ce dau.

Patem lesne cultiva la globuri de stilă

microbi cari luminează și preface aceste globuri în lămpi din basme, împrăștiere de lumină, la care se poate citi și chiar fotografia.

E de crezut că la adâncime microbi luminoși acopăr fundul și-l fac luminos. Dar adevărate minuni sânt pădurile de Gorgone, Isis, Mopsii, alcătuite din copăcei vii cu scoarță luminoasă, pe care se deosebesc, prin lumina cea mai vie, flori roșii și profiri.

„Păduri ciudate” zice Joubin, păduri din via, la cari colindă printre acești copaci luminoși, crabii mari, cu ochi de rubin și înoată pești cu forme neobișnuite, prin, ale căror zale de aur, oțel, bronz, și argint — țâșnesc luminae schimbătoare ale multor felinare vii prin cari se târăs: caracatițe ce împrăște raze de felurite culori; unde strălucesc pe jos stelele de mare verzi între bureți scântetori făcuți par'că din cristal.

„In apele liniștite cari scaldă acest peisaj, plutesc meduze asemănătoare cu globurile luminoase, etienofere împodobite cu horbete de toate culorile, sinofere, alcătuite din ghirlande lungi de culoare pembe și albastru și crevette mari roșii ca rubinul, împodobite cu mărgăritare scântetătoare?

La uaele, pielea dă o materie care o unge și o face luminoasă; la altele, sânt ghinduri mai specializate, cari aruncă, din când în când, un lichid care se face luminoos atingând apa.

Săptămână de reclamă la Casa de Modă

„PRIMĂVARA”

Au Printemps de București.

Notă:

1 mtr. Chifon	dela 33 Lei
1 „ Flanel tennis . . .	38 „
1 „ Barchet	39 „
1 „ Flanel brochat . . .	98 „
1 „ Catifea cord neted dela	105 „
1 mtr. Catifea cord împă- nat	dela 125 „
1 mtr. seviot din lână . .	158 „
1 „ gabardin din lână „	298 „
1 „ velour pt. paltoane „	498 „

Postavuri bărbătești și femeiești,
mășuri, plușuri, biberete, pân-
zături, stoffe pt. mobile,
moareuri, gobline, bro-
chaturi perdele și
covoare etc.,

(1810)

**Asortiment bogat,
prețuri mederate.**

Cel mai eficient izvor
de aprovizionare cu
postavării englezești veritabile.

Tot felul de căptușeli, cele de trebu-
ință pentru croitorii în magazia mare
permanentă. ooooo (178)

BRITISH IMPORT
Arad, casa Neuman, Bulev. Regina Maria 9.

Arhitect diplomat T. CIOBAN

construiește edificii publice, particu-
lare și stabilimente industriale. Exe-
cută tot felul de renovări și re-
parații. (1341)

Biroul: Strada Românului Nr. 7.

ANUNȚ.

Se aduce la cunoștință, că adu-
narea generală a comunei promon-
toriale Păuliș a hotărât culesul viilor
începând dela 12 Oct. a c.

Nici un proprietar nu poate începe
culesul până nu-și achită dato-ria
cătră promontoriu. (1823)

COM. PROMONTORIALA.

Răspândiți Tribuna Nouă!

Înainte de a cumpăra încălțăminte, vizitați prăvălia lui

IUSTIN CLARIU și Comp.

„ASTRA”
Prima Fabrică Română de
Vagoane și Motoare Soc. An.
BUCUREȘTI.

Capital Social: 75.000.000 Lei deplin vărsat

Înștiințare.

Se aduce la cunoștință deținătorilor
de acțiuni de ale Societății
noastre, că potrivit deciziei adu-
nării generale a acționarilor din 20
Iunie 1925, (publicată în Monitorul
Oficial No. 147 din 8 Iulie 1925,
pag. 8144), pentru încheierea exerci-
țiului 1924, cuponul de dividende
s'a fixat la suma de Lei 50 de
fiecare acțiune.

Plata se va face potrivit deci-
ziunii din 23 Iulie 1925 a Consiliului
de Administrație cu începerea dela 1
(unu) Octombrie 1925, la Casieria
Societății noastre, din Str. Lascar
Catargiu No. 11, București, contra
detășării cuponului pe anul 1924.

(1826) Consiliul de Administrație.

Regatul România
Esmisul judecătoresc de ocol Șiria.

Nr. G. 2013/2—1925.

Publicațiune de licitație

Subsemnatul esmis judecătoresc prin
acesta publică că pentru suma de Lei 2500
capital și acc., efectuându-se execuția escon-
tentativă în favoarea lui Rozalia Lăscuț repr.
prin Dr. Ionel Bărsan contra urmăritului
dom. în Covășinț, sau pus sechestru pe
următoarele mișcătoare și anume: stelaje de
prăvălie, meși de servit, cântar, lăzi și alte
instrumente de prăvălie, prețuite în suma de
Lei 26.850.

Deci pentru încasarea pretenziunii se
delege termen de licitație pe ziua de 30
Septembrie 1925 la orele 3 1/2 d. m.
în comuna Covășinț la casa urmăritului. Se
invită cumpărătorii cu aceia observare, că
mișcătoarele se vor vinde în bani gata, în
caz de lipsă și sub prețul estimat.

Șiria, la 14 Sept. 1925. (1822)

Executor: Mihail Maniu.

FABRICA de CIMENT

Riegelmayr și Streckfus,

LOVRIN (Bănat)

Isi recomandă următoarele fabricațiuni:
Tigla de ciment pentru acoperiș
Teji pentru poduri
Butoais de ciment

Grădini pentru morminte
Iezle pentru animale
Stâlpi de ciment și teji
Troacă pentru porci și fântâni

Mai departe pregătește bazine pentru
păstrarea și strângerea apei de ploaie,
precum și totfelul de lespezi de ci-
ment colorate pentru ambii și odaie

Serviciu de primul rang, pe lângă pre-
țurile cele mai avantajoase! (1819)

Insertii se primesc

la Administrația ziarului.

No. 1152/1925. adm.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință publică, că
dreptul de a percepe vamă cu ocazia
celor 5 târguri de țară ce se vor
ține în comuna Petriș în anul 1925,
se va exaranda prin licitație publică
în ziua de 31 Octombrie 1925 la
orele 10 a. m. conf. art. legii con-
tabilității publice.

Condițiunile se pot vedea în bi-
roul notarului cercual. (1824)

Petriș, la 23 Oct. 1925.

PRIMARIA COMUNALA.

Societăți de propagandă națională

Pacea lumii, șterge gâurile pătate cu
sângele mucenicilor, an de an. Cât despre
războiul din trecut cu grozăviile lui nu ni-a
mai rămas decât un șirag de amintiri
aproape uitate...

De obicei, le scoatem și le mai arătăm
poporului — ca în vechime prociți păgân,
idolii — la zile mari, de pildă: la „zece
Maiu” sau la „Ziua Eroilor”. Atăta! Căci
este lucrări mai de seamă se impun în viito-
rul zămbitor, vederii noastre. Credeam că
în iureșul învingerii depline, în fericita ne-
bunie a victoriei, zilele aibe ce vor veni,
va consfinți odihna cerută de brațele isto-
vite din cei 5—6 ani de luptă. Ne-am în-
șelat însă! Căci din apusul însângerat al
vremurilor, grea petrecute, din câmpul cu
mii de jertfiți, abia reînțorși ne așteptau
satele, vetrele pustii, întreaga grădina a țării
părăginită...

O muncă nouă, o muncă încordată de
reclădirea cerea noului jertfe, și ostașul ce
rândui cu brațul și sufletul lui adevăratele
hotare, voios începe țării noi e-i pună te-
melie nouă...

Arhitecții cuminți, au întocmit și întoc-
mesc planuri, dau îndrumări...

Poporul bun și ascultător așază cămă-
midă pe/e cămădă... Nevoile se văd, greu-
tățile începutului se simt dar încet, încet
lipsurile se împlinesc și temelia sufletelor
noui se înalță...

Acesta este visul oricărui român bur,
aceasta este înclinarea deplină a speranțelor
făurite în prima clipă după isprăvirea
cruntului măcel: *să muncim, să ne înălțăm,
să ne luminăm!*

Ceice s'au căznit și se trudec să înțe-
leagă menirea celor de mai sus, desbrăcați
de patima eu-lui lor propriu, închișați bi-
nelui obșteac și-au dat mâna, și-au strâns
rădăurile, și au început să lucreze fiecare
în ramura unde se pricepea mai bine: „Ne-
gători... capital... bănci... afaceri; oștenii...
reorganizare, tactică sufletescă și de... ar-
mament; iar rîstul de cărturari... cercuri,
societăți, uniuni „Sportivo Culturale”...

Un avânt nou, s'a înfrupt în bobul
mîntal și-a mușchii fiecăruia îns și astfel că,
domnul, alături de opincar, stă temeinic la
lucru pentru reclădire...

„Reclădire”?... Când? Cum? Oricum și
în tot locul!

Dar „reclădirea”, cuvântul acesta care
și a găsit locul pe buzele tuturor, spus bine
într'un „discurs cumsecade” de cel mai
atrăgător dregător al țării și șoptit cum tre-

buie de cel mai smerit cetățean ne a cam
pus în încurcatură. Și iată de ce: E „zis”
pretutindeni și „practic” abia de se înfăp-
tuiește prin unele părți...

Noi cei de aici așezați vitreg la marginea
țării, nu numai că suntem nevoiți a ne lupta
cu întunerecul dela sate în ceea ce privește:
cult, școală, igienă ș. m. d. dar potopii
zilelor de „interes” cari ne învenineză
inima cu fel de fel de intrigă, descreditați,
ademeniri, la secte noi, — arme bune, me-
nite numai să facă spărtură în unitatea
noastră sufletescă, înțelegem, că nu numai
cu vorbe se cade azi să ne luptăm împo-
triva puhoiului de fărâlești, ci mai mult
și dărz cu „Fapta”!

Cercurile, societățile, uniunile sportivo-
culturale suat factorii de îndreptare și
de imputernicire sufletescă ai unui popor.

— Astra, Casele Naționale, Arcașii, Tre-
zirile (Bucovina) Căntărea României... vor-
besc mult... Iată deci că „noi cei de aici
așezați vitreg la marginea țării” trebuie să
sprijinim, orice mișcare culturală, națională,
iar sub stegul credințelor și curate adunați
sufletește laolaltă țări de vom fi, ne vom
simți mai tari, mai pricepuți și mai în-
crezători în fața oricăror „greutăți venite”
din afară.

În orașul Timișoara, s'a întemeiat uniunea
culturală „Făuritorul” născută, ca o împli-
nirea a celor arătate mai sus, ținînd men-
ținea cu orice preț a unității noastre su-
fletești avînd ca reazim sf. Biserica, Neamul,
Tronul...

Asfel pornind, nu înțelege să se deose-
bească întru nimic prin felul ei de lucru de
celelalte asemănătoare societăți culturale și
neavînd nevoie de „membri” mulți ca nu-
măr.

„Făuritorul” cere fraților, de pe aceste
mănoase plauri; nu „cotizații lunare și
ajutor bănesc, ci numai: „Suflet, suflet,
suflet!”

Ne bucură înfrînțarea unei astfel de mi-
nuni culturale, căci, trebuie să facem dovadă
că alături de civilizația popoarelor din apus,
această insulă de latini, își cinstește cu
mădrie oricînd obârșia.

În umbra sf. Biserici românești neprecu-
pețit, în slujba nației, cîstînd și apărînd
Tronul Domnitorilor noștri numai astfel
laurii învingerilor de ieri nu se vor pre-
schimba în spini înfrîngerilor de mâine!

Timișoara, 25 Sept. 1925.

Cezar Pruteanu.

Taxe școlare

Ele se plătesc pe categorii de localități. — Diferite
dispozițiuni.

Ministerul instrucțiunii luînd avizul dlor
directori ai școalelor secundare din Capitală
asupra normelor ce trebuiesc urmate în pri-
vința taxelor școlare, pe cari trebuie să le
plătească elevii școalelor secundare a luat
următoarele dispozițiuni:

1. Maximul taxei de frecvență se va fixa
pe categorii de localități. Vor fi trei cate-
gorii de localități corespunzînd în general
cu cele fixate de ministrul de finanțe pentru
acordarea indemnizațiunii de locuință (chi-
rie).

Fac parte din categoria I-a: Arad, Bra-
șov, București, Câmpina, Cernăuți, Chișinău,
Cluj, Constanța, Galați, Oradla-Mare, Ploști,
Sibiu și Timișoara.

Fac parte din categoria II-a: Bazargic,
Bistrița, Brăila, Câmpulung (Bucovina), Ca-
reii Mari, Cetatea Albă, Cotmanji, Craiova,
Dej, Gura Humorului, Iași, Lugoj, Odorhei,
Rădăuți, Satu Mare, Sft. Gheorghe, Sighetul
Marmăției, Sighișoara, Siliștea, Siret, Storo-
jinet, Târgu-Mureș, Tighina, Tulcea, Turda,
Vatra-Dornei, Vijia și Zalău.

Fac parte din categoria III-a toate cele-
lalte localități.

2. Va fi aceeași taxă la clasele cursului in-
ferior și superior.

3. Maximul taxei de frecvență se fixează
astfel:

a) La clasele bugetare: La școalele din
localitate din categoria I 2000 lei; la șco-
lele din localitate din categoria II 1500 lei;
la școalele din localitate categoria III-a
1000 lei.

b) La clasele extra-bugetare: La școalele
din localitate din categoria I 5000 lei; La
școalele din localitate din categoria II 4000
lei; la școalele din localitate din categoria
III 3000 lei.

Sumele încasate dela clasele extrabugetare
vor servi la plata profesorilor clasei, după
ce se va fi vărsat la bugetul general al co-
mitetului, cota convenită pentru întreținerea
localului și cheltuielile generale ale comi-
tetului.

4. Se poate percepe și o taxă de con-
strucție de către școalele cari au de clădit

de mîrit sau de reparat localul. Maximul
acestei taxe se fixează la suma de 1000 lei,
atît pentru clasele bugetare cît și pentru
cele extra bugetare și pentru toate cate-
goriile de localități și formează un fond aparte
care se administrează separat de taxa de
frecvență, trecîndu-se într'un registru
special.

La taxa de construcție nu vor fi impuși
deci părinții cari pot plăti.

5. În cazul când s'au perceput până acum,
în compul anului școlar curent, taxe mai
mari ca cele fixate prin această circulară,
ele vor fi restituite.

6. Donațiuni benevole nu se vor percepe
dela părinții cari pot plăti.

7. Nici un alfel de taxe nu pot fi per-
cepute, sub nici o formă și sub nici un
nume, dela elevii școalelor secundare.

8. Hotărîri ale comitetelor școlare sau
ale adunărilor generale, contrarii dispoziți-
unilor din acest ordin circular, nu pot acor-
peri direcțiunile școalelor pentru perceperea
de taxe mai mari, direcțiile rămînd răs-
punzătoare față de ministrul de aplicarea in-
formai a dispozițiunilor luate.

9. Nici o sumă de bani nu se va încasa fără
a se libera imediat o chitanță din registrele
respective.

10. Scutirile de taxe se vor face sub
forma regulamentară. Proporția de 1/3 a
scutirilor poate fi scotită nu numai la nu-
mărul elevilor clasei, dar și la suma de în-
casat din clasă, așa încît scutirile de taxă,
întreaga sau parțială, să reprezinte o treime
din totalul sumei de încasat din clasa res-
pectivă.

Se va ține seamă că, în prima linie, vor
trebi scutiți elevii, fii de funcționari, ai
statului sau ai instituțiilor publice recunos-
cute de stat, fii de pensionari sau orfani de
război și copii invalizilor de război.

Elevii repetenți nu vor fi supuși la plata
taxei îndoit; ei nu mai au însă dreptul de
a fi scutiți de taxe, chiar dacă fac parte din
categoriile de mai sus. Se vor putea însă
admite și excepțiuni în cazuri a căror apre-
ciere se lasă comitetului școlar.

11. Repartizarea elevilor în clasele buge-
tare și extra bugetare se va face la început-
tul anului școlar de directorul școlii, im-
preună cu consiliul dirigenților de clasă. Or-
dinea de înscriere va fi cea prevăzută în
art. 15 din regulamentul școalelor secundare,
trecîndu-se în clasele bugetare elevi cu cele
mai mari medii de promoție și apoi, în or-
dinea mediei, la clasele extra-bugetare, indi-
ferent dacă în anul școlar precedent au ur-
mat o clasă bugetară sau extra-bugetară.

12. Pînă la 15 Noembrie toate școalele
vor înainta ministrului câte un tablou de
taxele aplicate elevilor, scutirile acordate și
de totalurile pe cari se contează pentru anul
în curs.

13. Domnii inspectori ai învățămîntului
secundar de orice grad, precum și domnii
inspectori și controlori contabili, vor inspecta
școalele și vor controla de aproape exacta
îndeplinire a dispozițiunilor din acest ordin,
raportînd imediat ministrului în caz de a-
bateri.

Un succes al dnei Văcărescu la Societatea Națiunilor

Geneva, 26. — În ședința de ieri după
amiază al Adunării Ligel Națiunilor a venit
în discuție opera umanitară întreprinsă de
organele Ligei. Cea dintâi a lui cuvîntul
dra Elena Văcărescu, care a amintit opera
întreprinsă pe tărîmul cooperăției intelec-
tuale. Delegata României a terminat făcînd
un cald apel pentru protecția copiilor. Dis-
cursul dnei Văcărescu însușit de un nobil
avînt și de o formă literară impecabilă a
făcut o deosebită impresie asupra Adu-
nării.

Pastel rustic..

Din cer se revarsă
Căldura alene.
Cămpia e arăd
Și jar e'n poene.

Se tîngue lanul
În vîntul ce bate,
Și-și plînge aleanul
Pe vîile toate.

Pe'ntinderea dulce,
Pe dealul din ziare,
S'a dus să se culce
Trudit' o cărare.

Și'n marginea-i verde,
Suspîn'o fîntînă,
Alene se pierde
O turmă spre stîină.

Iar colo'n valca
Aprinsă de soare,
Își abucumă jalea
O doină și.. moare.

Dimitrie Sandu.

Toamnă.

Toamna foi uscate cerne.
Trist surăde blîndul soare,
Gol pe suflete s'așterne
Peste vîi și prin ponoare.

Glasuri de plugari răsună
De pe deal-in asfințit.
Cerule stele și-adună,
Trece luna liniștit.

Lung fior de vînt străbate
Prin poene ruginite,
Jalnic codrul frunza-și sbate
În adănci oftări trudite.

Peste suflet simt cum crește
Ca și-afară toamna — tainic —
La fereastră se oprește
Zgribulit, al morții crainic.

Gherghinescu-Vania

Reforma administrativă în județul Arad

Arad, 28 Sept.

D. inspector general administrativ I. Georgescu, prefectul județului Arad, s'a apropiat de reședință venind dela Budapesta unde a fost chemat să dia parte la încheierea lucrărilor pentru aplicarea reformei administrative. Aceste lucrări priușu și rotunjirea județului Arad, noua împărțire a plășilor precum și noui atipiri de deslupiri de comune din județ.

Conform hotărârilor luate județul Arad va fi împărțit în 12 comune din județul Timiș Torontal, printre cari și Arad.

dul Nou. Teritoriul atipit județului Arad se află de ceaaltă parte a Mureșului și urmărează linia Zădăria-Aradul-Nou până aproape de Lipova, linie în care se cuprind cele 12 comune.

Județul Arad va fi pe viitor împărțit în 10 plăși, cea nouă purtând denumirea de Sf. Ana.

În ce privește tabloul nouilor comune, îl vom publica într'un număr viitor al ziarului.

Spre un nou războiu?

— Din cauza marelui deosebiri de vederi în chestiunea Mossului, Anglia și Turcia concentrează trupe. —

Conflictul dintre Anglia și Turcia pe chestia atribuirii regiunii Mossului, a fost referit consiliului Ligei Națiunilor, care, s'a ocupat în mai multe sesiuni de el. După lungi dezbateri, vorbind pe rând ministrul de externe al republicii turcești și ministrul coloniilor, englez, chestia trebuia rezolvată printr'un vot al consiliului. În scripuzițele sa extremă, consiliul ligei s'a adresat tribunalului de arbitraj din Haga dacă el consiliul, poate da un verdict integral sau parțial. În momentul când sesiza tribunalul internațional asupra acestei chestiuni, priușu surprindere ministrul de externe turc a declarat în numele guvernului din Angora că Turcia nu admite sentința de arbitraj care ar fi ea.

D. Amery, ministrul coloniilor engleze, a spus că vicietul Mossului pe care-l pretinde Turcia face parte integrantă din regatul Irakului (cu capitala Bagdad) și având de rege pe fostul emir Taisal, fiul regelui Hussein (detronat de Wahabii) atât din punctul de vedere economic, cât și din punctul de vedere politic și etnografic. Majoritatea populației din acest județ ar fi Kurzi și Arabi, iar Turci propriu ziși ar fi numai 5 la sută.

Atribuirea Mossului Turciei ar lăsa părțile spre câmpia Bagdadului desahise, iar capitala regatului ar fi la direcția guvernului din Angora.

Economicște chiar regiunea ar depinde de Bagdad.

Turcii cer plebiscitul, arătând că popula-

ția va fi pentru Turci, iar toate argumentele egieze care reclamă Mossul pentru Irak, le repetă Turcii pentru a arăta că vicietul li se cuvine lor.

Turcii pretind că Anglia nu primește plebiscitul pentru că știe că ar pierde vicietul, care conține imense zăcăminte de petrol.

Anglia aduce argumente morale în susținerea tezei sale. Spune că Arabii și Kurzii lupăd în marele războiu contra Turcilor, aceștia nu pot fi lăsați la cheremul dușmanilor lor pentru a fi supuși la represalii.

Guvernul englez crede că regatul Irakului rămâne o ficțiune politică, la discreția guvernărilor din Angora dacă pierde Mossul, iar Turcia se simte disperată că ar pierde una din cele mai bogate regiuni de petrol din lume.

Tezele sunt contra dictorii și cu greu se va ajunge la un compromis în această chestie. Turcia refuzând arbitrajul Ligei Națiunilor a rămas cu totul să tranșeze diferența direct cu Anglia. Alega-vă Turcia calea tratativelor sau pe cea a armelor? Trataticele nu-i vor aduce mai mult decât a cedat d-nul Amery la Geneva; iar războiul ar fi o aventură cu consecințe incalculabile pentru Turcia.

Conducătorii din Angora sunt prea verșăși politicieni ca să nu vadă riscurile unui războiu cu Anglia. Atunci singura cale a compromisului rămâne deschisă: e drumul în interesul celor două guverne și în interesul păcii la apropiatul Orient.

Comemorarea sinodului dela Niceea

O mare serbare la Mitropolia din Iași

Odată cu inaugurarea Palatului Administrativ ce va avea loc în ziua de 11 Octombrie, în prezența Familiei Regale și a membrilor guvernului, va fi comemorat și Sinodul dela Niceea.

Această a doua serbare având un caracter pur religios și însemnând în același timp o dată istorică pentru Biserica noastră, s'a întocmit un program festiv corespunzător cu mărimea comemorării.

Programul a fost stabilit la București între I. P. S. S. Patriarhul Miron și I. P. S. S. Mitropolitul Moldovei pe deoparte și d-nii miniștrii G. G. Măreșcu și Al. Lapadatu pe de altă parte.

Comemorarea sinodului dela Niceea ținut sub Mitropolitul Varlaam în timpul domnitorului Vasile Lupu, la Iași va ține trei zile: în ziua de 11 Octombrie se va ține o sesiță publică a Sf. Sinod în catedrala mitropolitană. În ziua a doua, delegatul episcopal, episcopul Varlaam al Râmnicului va ține o conferință comemorativă.

Seara va fi un concert religios.

Dimineața va fi o mare procesiune, în cap cu Patriarhul, urmat de mitropolit și episcopi, dela Sf. Spiridon până la catedrala mitropolitană și apoi va avea loc pelerinajul la mănăstirea Secu, unde sunt înmormântate rămășițele pământești ale mitropolitului Varlaam.

Se vor oficia parastase pentru mitropolitii Varlaam și Movilă și pentru domnitorul Vasile Lupu. După aceea va urma prânzul la Mănăstirea Neamțu.

Aplicarea legii radiofoniei

A avut loc la doua sesiță a comisiei prevăzută de regulamentul pentru aplicarea legii radiofoniei.

Au luat parte d-nii D. Marinescu, subdirector general și inginer Em. Gurgea, directorul radiocomunicațiilor, reprezentând direcțiunea p. t. colonel Rădulescu maior Petrescu și comandor Roșca, din partea marului Stat-Major. Siguranța generală a statului a fost reprezentată prin d. inspector general Stan Emanuel.

În această sesiță, comisiunea a făcut triajul cererilor de posturi t. f. f. a. primite până în prezent, rezolvind cu precădere pe acele ale instituțiilor publice, a zăcăminte de cultură, municipalități, etc.

Deasemini s'au luat unele dispozițiuni pentru buna funcționare a biroului special de control, ce se va deschide în curând.

La lucrările viitoare, privind rezolvarea cererilor de posturi t. f. f. a. ale particularilor, va lua parte și delegatul amatorilor, reprezentând Asociația "Amicii radiofoniei", în mâinile căreia legea a încredințat interesele publicului. Până în prezent acest delegat nu a fost încă desemnat.

Adunarea generală a inginerilor de poduri și șosele din România

Adunarea generală a "Asociației inginerilor de poduri și șosele" va avea loc în ziua de 6 Octombrie 1925 în orașul Oradea Mare conform hotărârei luate de adunarea generală din 1924, ținută la Constanța.

Discuțiile și excursiile vor dura până la 9 Octombrie.

D-nii ingineri membri ai Asociației sunt rugați a lua parte la această adunare, care prezintă o deosebită importanță nu numai pentru Asociație însăși, ci pentru întregul corp ingineresc.

Participanții se vor adresa la direcția generală de poduri și șosele pentru a li se putea pune din vreme la dispoziție permise de liberă circulație pe C. F. R.

D-nii ingineri pot lua parte și cu d-nile și odată cu înscrierea, vor anunța dacă participă singuri sau cu d-nile.

Adesiunile trebuiesc trimise până cel mai târziu la 1 Octombrie 1925 pentru a se putea lua măsurile suficiente de cuartuire, pe adresa d-lui inginer M. Nicolau strada Răzuri No. 24 București cărui a se va comunica și chestiunile despre care vor vorbi în adunare.

Programul detaliat al congresului se va trimite la timp împreună cu data plecării din București.

Noua sporire a taxelor pentru convorbirile telefonice

În noul proiect întocmit de direcțiunea generală P. T. T. taxele pentru convorbirile telefonice au fost astfel majorate.

O convorbire în cuprinsul aceluiași județ 10 lei pentru trei minute.

O convorbire în cuprinsul județelor învecinate 20 lei pentru 3 minute, o convorbire cu județele nelavinate 30 lei pentru 3 minute.

Se vor spori deasemenea și taxele pentru posturile de domiciliu dela 2500 lei la 3000.

Noile tarife vor intra în vigoare cu începerea dela 1 Ianuarie 1926.

Armata riffană în dezordine

BERLIN. — Știrile din Madrid arată că la cabinii riffani se observă tot mai mult lipsa de alimente, astfel că numărul dezertorilor se mărește tot mai mult.

Intre România și Jugoslavia

Declarațiile dlui Nincici

Geneva, 25. — Corespondentul nostru dela Geneva, intervievând pe dl Nincici, ministrul de externe al Jugoslaviei, relativ la pretensiile neînțelegeri provocate de discursul dlui ministru Duca la Liga Națiunilor, a primit răspunsul următor:

"Nici o străta de unele ziare dela Belgrad în urma discursului dlui Duca, se datorește numai unei simole neînțelegeri și nu are nici un fundament. Este în afară de orice îndoială că dl Duca nu putea să aibă intențiunea să facă declarațiuni, care să pună țara mea într'o situațiune internațională critică și prin aceasta să tulbure relațiunile de perfectă prietenie care leagă România de Jugoslavia.

Sincera prietenie dintre țările noastre, din contră, nu face decât să se accentueze tot mai mult din zi în zi.

De altfel ziarul "Politica", care a făcut oarecari comentarii relative la discursul dlui Duca, este un organ independent. Țin să notez însă că presa română a agramat înțelesul comentariilor acelei ziari.

"Discursul dlui Duca plin de un pacifism sincer a făcut o impresiune excelentă asupra întregii adunări.

"Raporturile personale dintre membrii delegațiunilor noastre la Geneva au fost tot timpul de o perfectă armonie și de cea mai mare încredere reciprocă. Colaborațiunea noastră nu a încetat nici un moment să fie sinceră și strânsă. Aceleși relațiuni le-am avut și cu delegațiunea cehoslovacă.

"Strănsa acțiune comună a legațiunilor noastre a fost remarcată și admirată de toată lumea la Geneva și ne-a dat cele mai bune rezultate, care ne-a mulțumit pe deplin."

— 00 —

Reducerea numărului deputaților în Ungaria

Budapesta, 26. — Ministrul de interne Rakovsky va depune zilele acestea în Adunarea Națională un proiect de lege prin care se va reduce cu zece la sută numărul actual al deputaților Ungariei.

— 00 —

Trataticele în vederea pactului de siguranță

BERLIN, 26. — Aprobarea unanimă a notei de răspuns a Germaniei în chestia pactului de siguranță de către primii miniștri ai țărilor germane, este interesantă pentru că atât primul ministru al Mecklenburgului cât și cel al Thuringiei au votat pentru. Or, se știe că, fără de aprobarea naționalistilor germani (voikisch) guvernele respective nu pot exista.

"Vorwaerts" trage din acest fapt concluzia că țetele sovietilor germani în contra tratatelor asupra pactului de garanție, nu sunt decât un bluff.

BERLIN, 26. — Nota de răspuns a Germaniei în chestia pactului de siguranță va fi remisă astăzi la Paris, Londra și Bruxelles.

BERLIN, 26. — D. Stresemann a declarat ministrului cehoslovac dela Berlin, d. Crofta, că speră să se întâlnească personal cu d. Beneș în Elveția pentru a conferi cu el asupra pactului de arbitraj dintre Cehoslovacia și Germania.

D. Crofta a plecat la Praga pentru a face un raport guvernului său în această privință.

PARIS. — Se anunță din Chicago: Ziarul "Chicago Tribune" dă câteva amănunte asupra proiectului pactului de siguranță care va fi supus conferinței miniștrilor de externe și fără îndoială adoptat fără mari

schimbări, deoarece cuprinsul său a și fost aprobat de fapt de către puterile interesate. Documentul, spune "Chicago Tribune" e foarte scurt abia cinci sute de cuvinte — și se mărginește a enunța principii generale. Caracteristica sa principală e că abrogă în practică tratatul dela Versailles care, totuși, nu e menționat în text și la care nu se face aluzie decât în partea ce tratează despre teritoriile neutralizate și demilitarizate.

Cu alte cuvinte, punctul de vedere din care se plasau aliați în tratatul dela Versailles și care considera Germania ca o națiune învinșă și guvernării ei ca criminali de război, e cu desăvârșire abandonat iar pactul proclamă egalitatea absolută a tuturor semnatarilor.

N. R. — Redăm versiunea ziarului american — ce nu pare verosimilă — numai cu titlu documentar.

BERLIN. — Cu privire la conferința miniștrilor de externe în chestia pactului de siguranță, nu a fost fixat încă locul nici data.

În cazul când Mussolini va lua parte, conferința va avea loc la Lucerna, pentru a da posibilitate primului ministru italian de a putea trece zilnic cu automobilul în Italia. În caz că dl Mussolini nu participă, conferința va avea loc la Lucerna.

Guvernul britanic și convenția de arbitraj

Londra 26 (Rador). Părerea guvernului britanic cu privire la arbitraj, în diferențele internaționale, este exprimată în scrisoarea trimisă consiliului național pentru prevenirea războiului, de "Foreign office" după instrucțiunile date de Austen Chamberlain. Această scrisoare este răspunsul la petițiunea care stăruiește ca guvernul să accepte imediat principiul arbitrajului în toate diferențele internaționale.

Scrisoarea care a fost publicată astăzi accentuează că în ce privește diferențele care ar putea duce la ruptură, guvernul britanic este deja obligat prin articolul 15 din convenant să supună toate aceste diferențe, fie arbitrajului fie consiliului Ligei. Această obligațiune este acceptată în totul de guvern care nu dorește să se astra în ce privește diferențele de această natură.

În ce privește acceptarea jurisdicției obligatorii a curții permanente din Haga,

se știe că toate diferențele cari cad în categoriile prescrite în art. 36 din Statut, vor merge la curtea permanentă, pe când acum guvernul britanic are alegerea dacă dorește să supună cazul său consiliului, drept la care nu e fi înțeles să renunțe.

S'ar putea să se isce diferențe, cari deși cad sub una din categoriile menționate în art. 46, sunt totuși de așa natură încât s'ar putea rezolva în mod mai prielnic prin procedura consiliului, decât prin deciziunea Curții permanente din Haga.

Vedem deci că nu este lămurit dreptul de a se face obiectul unei atitudini, căci țelul convenantului este să asigure ca diferențele cari ar putea duce la ruptură, să fie orânduite prin mijloacele pașnice și dacă există covingerea că în cazuri speciale, procedura consiliului poate realiza mai bine acest rezultat decât Curtea permanentă din Haga nu vede nici un motiv, ca să nu fie adoptată.

Ultima oră

Un profesor din Arad își împușcă soția și amantul ei

O telegramă ne anunță că alaltăieri, în sanatoriul din Geoaj, profesorul din Arad Stănoiu a împușcat pe soția sa și pe amantul ei farmacistul din comuna Geoaj. Soția profesorului urma o cură, în sanatoriul din această comună, de vre-o câteva săptămâni. Profesorul a primit zilele trecute o scrisoare anonimă care-l înconștința că soția sa a intrat în relații de dragoste cu sus-numitul farmacist. Înarmându-se cu un revolver profesorul Stănoiu a plecat la Geoaj. La sanator a în-

vitat în camera soției sale pe amantul ei. Le-a făcut cunoscut că știe despre relațiile lor, însă nu-l împușcă, dacă farmacistul dă o declarație ca după divorț va lua-o de soție. Atât farmacistul cât și soția profesorului a negat că între ei ar fi ceva relații și amantul a refuzat darea unei declarații. La aceasta profesorul infuriat a tras trei focuri de revolver asupra soției și trei asupra farmacistului. Ambii au căzut scăldați într'un lac de sânge. Profesorul a fost deținut. Soția și farmacistul au fost operați. Starea ei e foarte gravă.

INFORMAȚIUNI

Lucrările comisiei româno-ungare

Arad, 28 Sept.

Comisiunea mixtă româno-ungară, însărcinată să lichideze bunurile aparținând statului și comunelor din județele fracționate, și-a încheiat lucrările în ce privește repartizarea și valorificarea bunurilor aparținând județelor Arad și Aradul unguresc.

Lucrările privitoare la lichidarea bunurilor comunale suot în curs.

Vom publica într'un număr viitor un rezumat amănunțit al lucrărilor și hotărârilor acestei comisii.

Vizita familiei regale

În ziua de 4 Octombrie la orele 8 dimineața familia regala va sosi în gara Arad, de unde va pleca la Timișoara spre a lua parte la inaugurarea expoziției zootehnice din acel oraș.

Vizita dlui ministru Tătărașcu la Arad

DL subsecretar de stat Tătărașcu, însăși toșit pe deplin, va părăsi azi Capitala ducându-se la moșia sa de lângă Tărgu-Jiu unde va sta opt zile.

Deacolo, dl ministru Tătărașcu va sosi direct la Arad.

Vizită ministerială

DL N. Săveanu, ministrul sănătății publice a vizitat ieri județul nostru, oprindu-se mai mult timp în comuna Păuliș unde a cercetat pepiniera dlui lanota.

Oaspeți streini

Eri Duminiță, în 26 Septembrie a. c. a intrat în țară prin punctul Curtici Directo-ral General al C. F. Ungare.

Donațiune

DL deputat Christian Tomulescu, a mai donat suma de lei 14.000, orfanilor școlari din plasa Radna.

Expoziția vânătoarească și de câini de rasă

Conform dorinței Suveranilor, expoziția de vânătoare hotărâtă pentru zilele de 3-5 Octombrie la Arad, se va deschide în ziua de 4 Octombrie la Timișoara.

Județul Arad la expoziția dela Timișoara

La expoziția zootehnică dela Timișoara județul Arad va participa cu vite din comunele Peregrul German, Peregrul Mic, Nădlac, Semlac, Pecica și regiunea Ineuului care va trimite frumoase exemplare de vite de Podolia.

Târgul regnicolar de toamnă din Arad

Camera de Comerț și Industrie Arad comunică: Se aduce la cunoștință generală că proximal târg regnicolar în orașul Arad se va face pe 30 Octombrie și va dura 5 zile adică până la 5 Noembrie 1925.

În ziua de 30 Octombrie se va ține târg de mărfuri și vite cu copite crepate, la 31 Octombrie se va ține târg de mărfuri și de caz, la 1, 2 și 3 Noembrie se va ține exclusiv numai târg de mărfuri.

Așezarea vâzătorilor în târg se va face de către Antisia comunală circ. I.

Adunarea societății de vânătoare „Juno”

Membrii societății de vânătoare „Juno” sunt convocați pe ziua de 5 Octombrie a. c. ora 18 în adunarea generală ordinară în sala de sesiță a Camerei de Comerț și Industrie din Arad (Bulev. General Dragalina 24).

Electricizarea țării

Dupăcum se știe, lucrând urma să sosească în țară un număr de delegați tehnici francezi, italieni și elvețieni cari să studieze posibilitatea de electricizare a României.

Aceasta, în urma tratativelor pe cari dl Tancred Constantinescu, ministrul industriei e-a avut cu finanțarii streini, cu prilejul ultimelor sale călătorii în streinătate.

Sosirea delegaților era fixată pe ziua de 5 Octombrie.

Cum însă delegații italieni au anunțat că nu pot veni la această dată sosirea delegaților s'a amânat pentru o dată ulterioară ce rămâne să se fixeze și care în nici un caz nu va fi peste 1 Ianuarie 1926.

Congresul salariaților și pensionarilor publici

Federația Asociațiilor de salariați și pensionari publici, având în vedere insuficiența salariilor actuale față cu scumpetea traiului, convoacă pe toți funcționarii și pensionarii publici în congres general în București Duminiță 4 Octombrie a. c. ora 9 dimineața, cu următoarea ordine de zi:

1. Salariile și pensiile.
2. Aplicarea statutului și reorganizarea serviciilor publice.
3. Problema locuințelor pentru salariații publici.
4. Organizarea asistenței sanitare pentru funcționarii bolnavi.
5. Banca salariaților publici.

Vor lua parte toate organizațiile salariaților și pensionarilor publici din țară. Sala de întrunire se va anunța ulterior.

Gross și Rendi

croitorie modernă pt. domni Depozit mare de stoffe englezești. Arad, Bulev. Reg. Maria 9. Etaj I. Au sosit specialitățile de postavuri englezești. oo (1811)

Proiectul de lege

— Pentru înființarea unui „Consiliu al literelor”. —

Am anunțat la timp că Ministerul Artelor, a hotărât înființarea unui consiliu al literelor.

Publicăm azi proiectul de lege care a fost redactat de ministru și va fi depus pe birourile Corpurilor legislative la deschiderea lor.

Art. 1. — Se înființează pe lângă Ministerul Artelor un „Consiliu al literelor” care va fi auxiliarul tuturor chestiunilor privitoare la literatură și scriitori, și anume:

a) Găsirea mijloacelor pentru însușirea și încurajarea vieții literare românești, răspândirea cărții și a gustului de citit, precum și combaterea pornografiilor.

b) Desfășurarea unei activități cu scopul de a face ca respectul limbii românești să fie deplin, în cărțile de școală, scrieri de propagandă, opere legislative și în general în toate manifestările scrise oficiale.

c) Propuneri pentru ajutorarea și subvenționarea scriitorilor, revistelor și societăților literare, comenzi, editori și cumpărări de cărți pentru biblioteci sau alte nevoi ale Statului, înființarea și decernarea de premii, acordarea de distincții scriitorilor, organizarea de șezători, conferințe și alte manifestări literare.

d) Propuneri pentru asistența orfanilor și văduurilor de scriitori precum și a scriitorilor în incapacitate de lucru.

e) Propuneri pentru respectarea legii de proprietate literară și a drepturilor de autor, precum și respectul pentru opera scriitorilor morți.

f) Propuneri pentru îmbunătățirea raporturilor dintre scriitori, public și editor, ocrotirea

tirea editorilor de literatură și studierea de aproape a problemei hărții pentru satisfacerea tuturor cerințelor culturale.

g) Propuneri pentru încurajarea bunelor traduceri din literatură străină în românește precum și traducerea operelor naționale de valoare în limbi străine și răspândirea lor.

h) Propuneri asupra misiunilor și a reprezentării literaturii românești în străinătate precum și asupra primirii operelor de literatură străină în România.

Art. II. — „Consiliul literelor” este consultat asupra tuturor chestiunilor pe care Ministerul le spune avizului său.

El poate de asemenea să delibereze asupra ori cărei propuneri prezentate de unul din membri și să refere Ministerului.

Art. III. — Consiliul literelor se alcătuiește din șase membri numiți prin Decret Regal pe timp de cinci ani. Membrii vor fi desemnați: doi de către secția literară a Academiei Române, doi de către Comitetul Societății Scriitorilor Români și doi de către Ministerul Artelor dintre Membrii S. S. R.

Art. IV. — a) Consiliul literelor își va alege din sânul său un președinte și va lucra ori de câte ori va fi convocat de președinte sau de către ministru. În mod obișnuit ședințele se vor ține odată pe săptămână.

b) În lipsa președintelui, Consiliul va fi prezidat de cel mai în vârstă dintre membrii.

c) Consiliul va avea drept secretar pe un funcționar al ministerului, anume detașat.

Mărci	48 50
Leva	143.—
Lire otomane	112.—
Sterline	990.—
Francezi	9 80
Italiani	845.—
Drachme	310.—
Dinari	355.—
Dolari	206.—
Marca poloneză	34.—
Coroane austriacă	29.—
„ maghiară	28.—
„ cehoslovacă	6.—

1153/925.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință publică, că în ziua de 28 Noembrie 1925, orele 10 a. m. se va angaja prin licitație publică cărușul comunal pe anul 1926 pentru Notariatul Petriș.

Informațiuni se pot primi în biroul notarului cercual. (1825)

Petriș, la 25 Sept. 1925.

NOTARUL CERCUAL.

Publicațiune.

Promontoriul din Măderat, Sâmbătă la orele 3 d. m. în 3 Octombrie 1925, își ține adunarea generală, la care sedință invită membrii, pentru a decide începerea culesului.

(1627) Presidiul Promontoriului din Măderat.

Plecarea și sosirea trenurilor în gara Arad.

Plecarea:

Teiuș	accelerat	055
Teiuș	personal	455
Teiuș	expres	704
Teiuș	personal	1208
Teiuș	„	2108
Teiuș	„	110
Timișoara	„	610
Timișoara	accelerat	702
Timișoara	personal	1035
Timișoara	„	1630
Timișoara	accelerat	1924
Curtici	personal	031
Curtici	accelerat	610
Curtici	personal	744
Curtici	„	906
Curtici	„	1424
Curtici	„	1724
Curtici	expres	2337
Brad	personal	740
Brad	mot. ajut.	1144
Brad	personal	1615
Brad	mot. accel.	1910
Oradea-Mare	personal	500
Oradea-Mare	mixt	1312
Oradea-Mare	accelerat	1600
Oradea-Mare	personal	1937
Pecica	mot. pers.	530
Pecica	mixt	800
Pecica	mot. pers.	1402
Pecica	„	1850
Jimbolia	mixt	1001
Jimbolia	personal	1615
Otlaca	mixt	1555

Sosirea:

Teiuș	accelerat	54
Teiuș	personal	72
Teiuș	„	160
Teiuș	expres	232
Teiuș	personal	234
Teiuș	„	44
Teiuș	„	95
Timișoara	„	112
Timișoara	accelerat	112
Timișoara	personal	152
Timișoara	„	205
Timișoara	accelerat	2325
Curtici	accelerat	03
Curtici	expres	65
Curtici	personal	724
Curtici	„	925
Curtici	„	1155
Curtici	„	1703
Curtici	„	2033
Brad	„	706
Brad	mot. accel.	854
Brad	mot. pers.	1522
Brad	personal	2041
Oradea-Mare	„	135
Oradea-Mare	mixt	832
Oradea-Mare	accelerat	929
Oradea-Mare	personal	1510
Pecica	„	724
Pecica	mixt	1130
Pecica	mot. pers.	1626
Pecica	„	2050
Jimbolia	personal	700
Jimbolia	mixt	2035
Otlaca	„	1326

*) La Otlaca, trenul personal către Sântana numai la trenul accelerat spre Arad are legătură.

Economice.

Situația încasărilor la finele lunii August 1925

— Un plus de încasări de peste un miliard —

Ca răspuns la informațiile false publicate în unele ziare Ministerul de finanțe dă următorul comunicat:

Pentru a lămurii și a înlătura orice comentarii vădit tendențioase se dau cifrele realizate din încasările bugetului pe 1925.

Situația încasărilor față de evaluări este următoarea:

Incasări dela 1 Ianuarie până la 31 Iulie 1925, conform situației publicată lei 16,937,893,601.

Incasări la luna August după situațiile provizorii, prin Administrația financiară lei 2,696,390,162.

Prin casierile CFR 746,894,162.

Ceeace revine la un total de lei 20,461,176,490.

Comparând încasările cu cota ce ar fi trebuit să se încaseze pe baza evaluărilor bugetare de lei 19,049,922 sease sute rezultă un plus de încasări de lei 1,331,185,890.

Dacă la încasările până la 31 August 1925 de lei 20,381,176,490, am adăuga numai încasările din lanile următoare Septembrie, Octombrie, Noiembrie și Decembrie 1924 de lei 11,923,019,260 ne dă un total de lei 32,304,197,750 și am ajunge ca încasările să depășească evaluările cu mai bine de jumătate de miliard.

Incasările ce se vor realiza în aceste luni pe 1925, vor fi mult mai ridicate astfel că numai în 12 luni evaluările bugetare nu numai că vor fi realizate dar vor fi chiar întrecute, apoi mai este perioada complementară care va completa într-o mică parte de 10—13%, asupra bugetului adecă cel puțin 3 miliarde.

Este deci evident că bugetul se va solda cu un excedent.

Incasările din pământul expropriat

Ministerul finanțelor totalizând sumele încasate dela țărani pentru loturile cu cari au fost improprietăți rezultă că până azi s'a plătit în vechiul regat 1.321.225.932 lei din debitul de 2.099.496.020. Rămâne deci de încasat suma de 778.270.088 din expropriere, din arenzile loturilor s'a încasat 221.534.959 lei rămânând un rest de 97.054.126 lei.

În Basrabia din loturile expropriate s'a încasat 87.173.543 lei iar prin arenzii 152.071.580 lei.

Valutele străine și furniturile pentru Stat

„Der Weltmarkt”, în ultimul No., înregistrează știrea că s'a luat decizia de Consiliul de miniștri român, că la licitațiunile Statului, se pot primi oferte pentru furnituri și în valute străine. Plata însă se va face exclusiv în lei, calculându-se valuta străină în valută românească, după cursul zilei când s'a aprobat furnitura, și nici-decum după cursul zilei de predare sau efectuare a comenzii.

Relațiile comerciale româno-polone

Varșovia, 26. — Inginerul Chnielowski, delegat al Direcțiunii pescăriilor din România, a sosit la Varșovia pentru a stabili relațiuni directe între oficiile române și polone de pescărie maritimă.

Situația economică a Greciei

Suprafața Greciei, inclusiv Tracia occidentală, este de 442 milioane hectare, împărțită dupăcum urmează:

Păduri	Hectare
Măslini	15.000.000
Vii pentru vinuri	5.000.000
Vii pentru struguri	1.000.000
Arbori fructiferi și duzi	800.000
Teren arabil	1.000.000
Grădini de zarzavat	18.000.000
Livezi artificiale	300.000
	100.000
	41.200.000 h.

Restul reprezintă: terenuri de construcție, șosele, regiuni muntoase, pietrtoase, lipsite de pomi sau acoperite cu stuțuri, servind de pășune, lacuri, bălți, etc.

Cele 18.000.000 pământ arabil este cultivat în modul următor:

Cereale	10.000.000
Leguminoase	700.000
Bumbac	100.000
Plante textile, susan, anason, opium, etc.	100.000
Ovăz, orz, măzăriche pentru nutreț verde sau fân	300.000
Plantații de tutun	400.000
Teren de odihnă	6.400.000
	18.000.000 h.

Valoarea produselor forestiere (lemn, cărbuni, rășină, valonee) este evaluată la 4.000.000 drahme aur.

—00—

Devizele și valuta.

Radior, 28 Septembrie

BURSA:

Zurich:	Deschidera:	Închidera:
Berlin	123.35	123.37
Amsterdam	208.35	208.35
New-York	51812.50	51812.50
Londra	2509.50	2510.—
Paris	2448.75	2450.—
Milano	2110.—	2111.—
Praga	1535.—	1535.—
Budapesta	72.60	72.60
Belgrad	920.—	920.—
București	252.50	252.50
Varșovia	85.—	85.—
Viena	72.95	72.95

Cursul devizelor București

pe ziua de 28 Sept. 1925.

	Ceruta
Paris	9.90
Berlin	49.—
Londra	1010.—
New-York	208.—
Italia	8.47
Elveția	40.—
Viena	29.—
Budapesta	—
Praga	6.14

Valute:

	Ceruta	Oferta
Napoleon	790.—	—
Elvețieni	39.—	—

Cale Ferate Arad-Podgoria

Valabil dela 20 Sept. 1925

Mersul trenurilor

Trenuri de persoane					Klm.	Arad-Ghioroc	Trenuri de persoane						
2	4	6	8	10			1	3	5	7	9		
cu clasa I și III-a							cu clasa I și III-a						
510	800	1130	1440	1800	—	Pl.	Arad	Sos.	715	957	1334	1644	2004
514	804	1134	1444	1804	1'1	↓	Arad C. F. R.	↑	712	954	1331	1641	2001
							Halta 1						
							" Micăla nouă						
521	811	1141	1451	1811	2'5		Micăla		705	947	1324	1634	1954
530	820	1149	1459	1819	6'7		Glogovaț		657	936	1316	1626	1946
539	829	1159	1509	1829	11'6		Măndruloș		647	929	1306	1616	1936
							Halta Măndruloș-Cicir						
544	834	1204	1514	1834	12'9		Cicir		641	924	1301	1611	1931
553	843	1213	1523	1843	16'3		Sămbăteni		632	915	1252	1602	1922
604	854	1224	1534	1854	21'4		Ghioroc C. F. R.		621	904	1241	1551	1911
							Halta 3						
607	857	1227	1537	1857	22'3	Sos.	Ghioroc piața	Pl.	617	900	1237	1547	1907
Trenuri de persoane					Klm.	Ghioroc-Pâncota	Trenuri de persoane						
102	104	106	108	110			101	103	105	107	109		
cu clasa I și III-a							cu clasa I și III-a						
617	900	1237	1547	1907	—	Pl.	Ghioroc piața	Sos.	606	858	1228	1538	1858
622	904	1242	1552	1912	1'1	↓	Cuvin	↑	602	855	1224	1534	1854
							Halta 5						
							" 7						
631	912	1251	1601	1921	4'7		Covăsinț		553	847	1215	1525	1845
							Halta Covăsinț com.						
							" 8						
							" 8a						
							" 9						
							" 9a						
							" 10						
650	928	1310	1620	1940	11'5		Poala muntelui		534	831	1156	1506	1825
658	936	1318	1628	1948	13'6		Halta 12		525	823	1147	1457	1817
							Șiria						
							Halta 13						
							" 14						
707	945	1327	1637	1957	16'5		Gașa		516	814	1138	1448	1808
712	950	1332	1642	2002	19'9		Măscă		511	809	1133	1443	1803
718	956	1338	1648	2008	20'7		Pâncota gara		505	803	1127	1437	1757
							Halta 16						
							" piața						
722	1000	1342	1652	2012	22'2	Sos.	Pâncota comuna	Pl.	500	758	1122	1432	1752
Trenuri de persoane					Klm.	Ghioroc-Radna	Trenuri de persoane						
202	204	206	208	210			201	203	205	207	209		
cu clasa I și III-a							cu clasa I și III-a						
617	900	1237	1547	1907	—	Pl.	Ghioroc piața	Sos.	605	856	1229	1539	1859
						↓	Halta 17	↑					
							" 18						
							" 19						
625	907	1245	1555	1915	2'3		Miniș		558	850	1222	1532	1852
							Halta 21						
							" 22						
635	916	1255	1605	1925	5'4		Păuliș		548	841	1212	1522	1842
							Halta 23						
643	924	1303	1613	1933	9'1		Barațca		540	833	1204	1514	1834
							Barațca halta						
651	930	1311	1621	1941	10'0		Cladova		532	827	1156	1506	1826
							Halta 25						
							Radna comuna						
							Gara C. F. R.						
702	940	1322	1632	1932	13'9	Sos.	Radna gara	Pl.	520	816	1144	1454	1814